

Cestovní náhrady v 321 příkladech

- pracovní cesty a cestovní náhrady v podnikatelské i veřejně prospěšné sféře
- přerušení pracovní cesty ze soukromých důvodů
- zvláštnosti MHD
- použití hybridních vozidel
- stravné při výkonu práce doma
- použití letadel v zahraničí
- kurzy pro přepočet měn při vyúčtování
- praktické příklady včetně zaúčtování
- nejčastější chyby a omyly

2023

Případné zásadní legislativní změny, k nimž dojde v období mezi jednotlivými vydáními, budou ošetřeny formou vkládané aktualizace, která bude po dobu prodejnosti publikace volně ke stažení na www.anag.cz. Nutnost aktualizace posuzuje na základě legislativních změn výhradně autor ve spolupráci s nakladatelstvím. Aktualizace však v žádném případě nemohou nahradit nová vydání knihy.

Aktualizaci zašleme zdarma na vyžádání

anag@anag.cz, tel.: 585 757 411

OBSAH

Úvodní slovo autora.....	16
Použité zkratky.....	18
V grafech použité ikony a zkratky.....	19
Účty použité v příkladech.....	20
1. ÚVOD.....	21
1.1 Základní předpisy.....	22
1.2 Základní pojmy	27
1.3 Základní zásady	30
1.3.1 Cestovní náhrady hradí zaměstnavatel	30
1.3.2 Možná úprava výše cestovních náhrad	31
1.3.3 Daňová uznatelnost cestovních náhrad a oprávněnost čerpání rozpočtu	32
1.3.4 Prokazatelnost.....	35
1.3.5 Každá pracovní cesta samostatně.....	37
2. KOMU CESTOVNÍ NÁHRADY PŘÍSLUŠÍ	38
2.1 Zaměstnanci.....	40
2.2 Zaměstnanci z hlediska ZDP.....	43
2.3 Jiné osoby	45
3. KDY A CO ZAMĚSTNANCI PŘÍSLUŠÍ.....	51
3.1 Cesty, při nichž zaměstnanci cestovní náhrady přísluší	51
3.2 Druhy cestovních náhrad.....	53
4. PRACOVNÍ CESTY	55
4.1 Místo výkonu práce a pravidelné pracoviště.....	60
4.2 Cesty na pravidelné pracoviště mimo rozvrh směn	83
4.3 Cesty při práci z domova, na dálku.....	90
4.4 Cesta zaměstnance k výkonu práce do jeho bydliště	93
4.5 Cesty agenturních zaměstnanců.....	99
5. OSTATNÍ CESTY	104
5.1 Cestovní náhrady při přeložení zaměstnance.....	104
5.2 Cestovní náhrady při dočasném přidělení zaměstnance k jinému zaměstnavateli.....	105
5.3 Cestovní náhrady při přijetí do zaměstnání.....	106

5.4	Cestovní náhrady při výkonu práce v zahraničí.....	108
5.5	Cesty k návštěvě člena rodiny.....	110
6.	PODMÍNKY KONÁNÍ PRACOVNÍ CESTY	113
6.1	Místo nástupu a ukončení pracovní cesty	126
6.2	Způsob dopravy	140
6.3	Způsob ubytování.....	141
6.4	Doba trvání pracovní cesty	142
6.5	Přerušení pracovní cesty ze soukromých důvodů zaměstnance	146
6.6	Vnitřní předpis o cestovních náhradách.....	165
7.	NÁHRADA JÍZDNÍCH VÝDAJŮ.....	168
7.1	Hromadný dopravní prostředek dálkové přepravy a taxislužba	168
7.2	Místní hromadná doprava.....	175
7.3	Silniční motorová vozidla	187
7.3.1	Vozidlo zaměstnavatele	188
7.3.2	Vozidlo zaměstnance.....	189
	Základní náhrada	191
	Náhrada výdajů za spotřebované pohonné hmoty.....	192
	Použití soukromého vozidla na žádost zaměstnavatele a MHD	198
7.4	Jiný než určený dopravní prostředek	216
7.5	Neurčený dopravní prostředek	220
8.	NÁHRADA VÝDAJŮ ZA UBYTOVÁNÍ.....	222
9.	NUTNÉ VEDLEJŠÍ VÝDAJE.....	227
10.	STRAVNÉ PŘI TUZEMSKÉ PRACOVNÍ CESTĚ	238
10.1	Výše stravného	239
10.2	Stravné při bezplatně poskytnutém jídle	246
10.2.1	Snížení stravného ve státní a příspěvkové sféře.....	250
10.2.2	Snížení stravného v podnikatelské sféře.....	251
10.3	Stravné při výkonu práce v bydlíšti.....	265
10.4	Stravné, strava, příspěvek na stravování.....	266
11.	ZAHRANIČNÍ PRACOVNÍ CESTY.....	271
11.1	Tuzemské stravné při zahraniční pracovní cestě	274
11.2	Zahraniční stravné.....	275
11.2.1	Vznik práva na stravné za cestu na území České republiky	277
11.2.2	Výše zahraničního stravného	278
11.2.3	Doba, za kterou zaměstnanci zahraniční stravné nepřísluší	279
11.2.4	Základní sazba zahraničního stravného	280
11.2.5	Postup při stanovení výše zahraničního stravného.....	281

11.3	Zahraniční stravné při bezplatně poskytnutém jídle	282
11.3.1	Snížení zahraničního stravného ve státní a příspěvkové sféře.....	283
11.3.2	Snížení zahraničního stravného v podnikatelské sféře	284
11.4	Příklady	285
11.5	Cesty zaměstnanců cizinců	326
11.6	Kapesné	331
12.	ZÁLOHA NA PRACOVNÍ CESTU, JEJÍ VYÚČTOVÁNÍ, VYPOŘÁDÁNÍ A ÚČTOVÁNÍ	338
12.1	Záloha na cestovní náhrady a jiné výdaje.....	338
12.1.1	Postup při neposkytnutí zálohy	340
12.1.2	Záloha na jiné výdaje.....	341
12.2	Vyúčtování cestovních náhrad	343
12.2.1	Zjištění výše doplatku nebo přeplatku	347
12.2.2	Používání kurzů v etapě vyúčtování.....	348
12.3	Používání platebních karet	362
12.3.1	Kurzy pro přepočet měn při použití firemní platební karty	363
12.3.2	Kurzy pro přepočet měn při použití soukromé platební karty	364
12.4	Vypořádání nároku zaměstnance.....	369
12.4.1	Zaokrouhlování	372
12.5	Účtování o cestovních náhradách.....	380
12.5.1	Používání kurzů při účtování.....	381
12.5.2	Rozdíly mezi kurzy používanými při vyúčtování a při účtování	384
12.5.3	Valutová pokladna	385
12.6	Souhrnné příklady	390
13.	PAUŠALIZACE CESTOVNÍCH NÁHRAD	403
14.	DALŠÍ SOUVISLOSTI	410
14.1	Nejčastější chyby při poskytování cestovních náhrad	418
	PŘÍLOHY	423
	Vyhláška č. 401/2022 Sb.....	424
	Vyhláška č. 467/2022 Sb.....	430

OBSAH – PŘÍKLADY

1	Jízdní výdaje u dohody o provedení práce	41
2	Dohoda o provedení práce bez cestovních náhrad	42
3	Cestovní náhrady jednatele a společníka s. r. o.	44
4	Akademický pracovník jiné vysoké školy	47
5	Použití soukromého auta členem maturitní komise	48
6	Cestovní náhrady studentů.....	49
7	Cestovní náhrady při tzv. nepojmenované smlouvě	49
8	Jazykový kurz.....	57
9	Školení za účelem prohloubení kvalifikace.....	58
10	Cesta související se zvyšováním kvalifikace.....	58
11	Pravidelné pracoviště ve vnitřní směrnici	63
12	Cesty mimo budovu sídla zaměstnavatele.....	65
13	Místem výkonu práce je několik míst v obci, pravidelné pracoviště je sjednáno v jednom konkrétním místě	66
14	Místem výkonu práce je několik míst v obci, pravidelné pracoviště není sjednáno	67
15	Místem výkonu práce je obec, pravidelným pracovištěm je konkrétní místo	68
16	Místem výkonu práce je obec, pravidelné pracoviště není sjednáno	69
17	Místo výkonu práce a pravidelné pracoviště v bydlšti	69
18	Místo výkonu práce v bydlšti a provozovně	70
19	Místo výkonu práce Praha	71
20	Místo výkonu práce sjednáno šířeji než obec	71
21	Místem výkonu práce jsou konkrétní místa ve dvou nebo více obcích.....	72
22	Dvě obce jako místa výkonu práce	74
23	Místem výkonu práce je kraj	74
24	Odloučená pracoviště ve více obcích	76
25	Místo nejčastějších začátků cest k výkonu práce.....	76
26	Místo výkonu práce sjednáno s řidičem šířeji než obec.....	77
27	Cesty obchodního zástupce po České republice.....	78
28	Pracovní cesty stavebního dělníka	78
29	Pravidelné pracoviště v několika obcích	79
30	Sloučené mateřské školy	80
31	Neposkytování cestovních náhrad v obci	81
32	Cesty po obci bez cestovních náhrad	82
33	Doba výkonu práce při cestě k výkonu práce mimo rozvrh směn.....	84
34	Cesty do práce v sobotu a neděli	85

35	Doprovod dětí na akci školy mimo pracovní dobu	86
36	Sportovní akce na školním hřišti v sobotu	87
37	Inventura v pátek a v sobotu.....	87
38	Školení mimo pracovní dobu.....	88
39	Výkon práce při pracovní pohotovosti	88
40	Mimořádný výkon práce v třísměnném provozu.....	89
41	Cestovní náhrady při práci přesčas	90
42	Cesty při práci z domova.....	92
43	Výkon práce v bydlišti zaměstnance.....	94
44	Nařízený výkon práce v bydlišti zaměstnance	95
45	Výkon nepřímé činnosti pedagoga v jeho bydlišti	95
46	Účast na webináři v bydlišti zaměstnance.....	96
47	Distanční výuka	97
48	Výkon práce v bydlišti v zahraničí	99
49	Cesta agenturního zaměstnance mimo pracoviště uživatele.....	103
50	Cestovní náhrady sjednané při přijetí	107
51	Zahraniční cestovní náhrady sjednané při přijetí	107
52	Místo výkonu práce v zahraničí, pracovní cesta v České republice	109
53	Jízdní výdaje při návštěvě člena rodiny	111
54	Návštěva rodiny v zahraničí	112
55	Souhlas zaměstnance s vysláním na pracovní cestu.....	117
56	Příkaz pro více pracovních cest	118
57	Cestovní příkaz u pravidelných cest	118
58	Nulový cestovní příkaz.....	119
59	Krátká pracovní cesta služebním autem.....	119
60	Hromadný příkaz k pracovní cestě	121
61	Podmínky pracovní cesty určené v plánu hromadné akce	122
62	Více pracovních cest v jednom dni	123
63	Počátek pracovní cesty den předem.....	123
64	Cesta do zahraničí v sobotu.....	124
65	Navazující pracovní cesty	124
66	Dvě pracovní cesty za sebou.....	125
67	Rozhodnutí o pracovní cestě při pohotovosti	125
68	Místo nástupu na pracovní cestu	128
69	Volba místa nástupu a ukončení pracovní cesty.....	129
70	Počátek a konec cesty.....	129
71	Neurčené místo nástupu na pracovní cestu.....	130
72	Cesta po městě při použití vlaku	131

73	Jiné místo nástupu a ukončení cesty než bydliště	132
74	Začátek pracovní cesty v obci, která je pravidelným pracovištěm	133
75	Cesta přes obec s pravidelným pracovištěm	133
76	Průjezd obcí, která je pravidelným pracovištěm	135
77	Příjezd na pracoviště v průběhu pracovní cesty	136
78	Místo nástupu na pracovní cestu během dovolené	137
79	Místo nástupu a ukončení pracovní cesty řidiče kamionu	137
80	Zahraniční cesty řidiče kamionu	138
81	Nástup na pracovní cestu v zahraničí	139
82	Místo nástupu na pracovní cestu cizince	139
83	Doba trvání pracovní cesty a doba výkonu práce	144
84	Nepracovní dny v průběhu pracovní cesty	144
85	Změna podmínek pracovní cesty během cesty	145
86	Konec pracovní cesty s koncem výkonu práce	146
87	Přerušení pracovní cesty po výkonu práce	154
88	Přerušení pracovní cesty před výkonem práce	155
89	Přerušení pracovní cesty před výkonem práce i po něm	155
90	Jízdní výdaje při přerušení pracovní cesty	157
91	Náhrada nedoložených jízdních výdajů	157
92	Jiná doba přerušení pracovní cesty	158
93	Dovolená po pracovní cestě	160
94	Stravné za dobu cesty zpět po přerušení pracovní cesty	160
95	Přerušení pracovní cesty čerpáním dovolené	162
96	Pracovní cesta v průběhu dovolené	162
97	Přerušení pracovní cesty jinou pracovní cestou	163
98	Nepovolené přerušení pracovní cesty	164
99	Kurz k přepočtu měn při přerušení pracovní cesty	164
100	Snížení stravného ve vnitřní směrnici	167
101	Omezení poskytování stravného	167
102	Společná jízdenka	171
103	Hromadná jízdenka	172
104	Úhrada jízdného ODIS kartou	173
105	Jízdní výdaje bez jízdenky	173
106	Cesta stopem	174
107	Použití MHD v obci, v níž má zaměstnanec sjednáno místo výkonu práce	182
108	Použití MHD v obci, která je místem výkonu práce	183
109	Použití MHD v jiné obci	184
110	Jízdné MHD při pracovní cestě mimo obec	184

111	Jízdenka MHD uhrazená prostřednictvím SMS.....	184
112	Platba MHD soukromou platební kartou	185
113	Jízdné MHD bez papírové jízdenky	185
114	Celodenní jízdenka MHD	186
115	Neproplácení jízdného MHD při cestě mimo obec	186
116	Nákup malého množství pohonné hmoty	199
117	Nákup PHM po pracovní cestě.....	199
118	V technickém průkazu není uvedeno oktanové číslo benzínu.....	200
119	V technickém průkazu uveden BA a Ethanol	201
120	Cena kvalitnější PHM	201
121	Použití ceny zimní nafty.....	201
122	Náhrada za použití motocyklu.....	202
123	Výpočet náhrady jízdních výdajů za soukromý automobil	202
124	Náhrada výdajů za použití soukromého vozidla koeficientem uvedeným ve vnitřní směrnici	203
125	Soukromé vozidlo na zahraniční pracovní cestě	204
126	Použití soukromého vozidla a MHD	206
127	Vozidlo zaměstnance – podnikatele	207
128	Vozidlo jiné firmy	207
129	Vozidlo podnikatele použité jeho zaměstnancem	208
130	Vozidlo zaměstnance řízené jinou osobou.....	209
131	Spotřeba benzínu a LPG nebo CNG	209
132	Výpočet a zaokrouhlování ZN a NPHM.....	211
133	Hybridní vozidlo zaměstnance	212
134	Plug-in hybrid zaměstnance	213
135	Náhrada za použití elektrokola.....	213
136	Archivace kopie technického průkazu vozidla	214
137	Porucha na soukromém vozidle	214
138	Vozidlo bez technického průkazu	215
139	Náhradní doklad o spotřebě PHM.....	215
140	Dodatečný souhlas s použitím soukromého vozidla	218
141	Cena jízdného při použití soukromého vozidla místo vlaku	219
142	Společná cesta soukromým vozidlem	219
143	Nepovolené použití soukromého vozidla	221
144	Zákaz používání soukromých vozidel.....	221
145	Ubytování bez vyúčtování cestovních náhrad	224
146	Limit výdajů za ubytování	224
147	Ubytování u příbuzných.....	224

148	Úhrada ubytování v České republice v cizí měně	225
149	Parkovné	230
150	Připojištění sedadel	230
151	Poměrná část ročního havarijního pojištění vozidla	231
152	Dálniční poplatek	231
153	Půjčcovné lyží	232
154	Úhrada servisu lyží před lyžařským výcvikem	233
155	Nepovinné očkování při cestě do zahraničí	233
156	Kurzový rozdíl jako nutný vedlejší výdaj	233
157	Rozdíl z kurzů	235
158	Poplatek za směnu vlastní cizí měny v zahraničí	235
159	Neprokázaná výše nutného vedlejšího výdaje	236
160	Nutný vedlejší výdaj bez dokladu	236
161	Stravné při posunutém začátku pracovní cesty	242
162	Součet dob trvání pracovních cest	242
163	Pracovní cesta trvající 5 hodin	242
164	Dvě kratší pracovní cesty	243
165	Několik pracovních cest v jednom dni	243
166	Dvoudenní pracovní cesta	244
167	Tuzemská pracovní cesta ve dvou dnech	245
168	Vyšší stravné	245
169	Vliv změny letního a zimního času na stravné	246
170	Ubytování a strava samostatně	252
171	Snídaně jako součást ubytování	253
172	Strava na dvoudenním semináři	254
173	Neúplné vyúčtování	255
174	Neuvedený počet bezplatně poskytnutých jídel	255
175	Poskytnutá, ale neodebraná strava	256
176	Oběd poskytnutý obchodním partnerem	256
177	Jídlo poskytnuté jinou firmou	257
178	Stravné a strava	257
179	Občerstvení na školení a jídlo ve školní jídelně	258
180	Strava při krátké pracovní cestě	258
181	Dvoudenní pracovní cesta a snížení stravného	258
182	Snížení stravného při dvoudenní pracovní cestě	259
183	Dvě cesty a jedno bezplatně poskytnuté jídlo	260
184	Snížení stravného při plném zajištění stravy	261
185	Dva zaměstnanci na pracovní cestě	261

186	Zaokrouhlování stravného.....	263
187	Hodnota stravy vyšší než stravné.....	264
188	Hodnota stravy na pracovní cestě.....	264
189	Stravné za dobu práce v bydlíšti zaměstnance	265
190	Stravenkový paušál místo stravného	268
191	Mimořádná směna a menu stravenka	269
192	Detašované pracoviště v jiné obci	269
193	Stravné a strava ve školní jídelně	270
194	Vyúčtování zahraniční cesty bez údajů o přechodech hranic	286
195	Prokázání doby přechodu státní hranice.....	286
196	Vliv časových pásem při cestě autem.....	287
197	Tuzemské stravné při jednodenní zahraniční pracovní cestě.....	287
198	Tuzemské stravné při dvoudenní zahraniční pracovní cestě.....	288
199	Dvoudenní tuzemská část po návratu ze zahraničí	289
200	Tuzemské stravné při delší zahraniční pracovní cestě.....	289
201	Tuzemská část cesty při návratu ze zahraničí	289
202	Vícedenní zahraniční cesta s každodenním návratem do České republiky	290
203	Několikeré překročení hranic České republiky v jednom dni	291
204	Právo na tuzemské stravné nevzniklo	293
205	První den zahraniční pracovní cesty	294
206	Poslední den zahraniční pracovní cesty	294
207	Právo na tuzemské stravné vzniklo.....	295
208	Vyšší tuzemské stravné	296
209	Průjezd více státy.....	297
210	Dvě krátké zahraniční pracovní cesty	298
211	Dva velmi krátké průjezdy zahraničím	300
212	Dvě zahraniční pracovní cesty, jedna delší	301
213	Dvě zahraniční pracovní cesty, jedna velmi krátká.....	302
214	Konec jedné a začátek druhé cesty v jednom dni (řidič kamionu)	303
215	Zahraniční stravné za celkovou dobu trvání dvoudenní zahraniční pracovní cesty	304
216	Dvoudenní tuzemská pracovní cesta a následující zahraniční cesta	305
217	Neuplatněné tuzemské stravné.....	306
218	Vznik práva na stravné při více bezplatných jídlech v tuzemsku.....	306
219	Ve dvou státech stejně dlouho	307
220	Cesta na Slovensko přes Rakousko	308
221	Doba trvání pracovní cesty při použití letadla.....	309
222	Vliv časových pásem při použití letadla	309

223	Doba odletu (přiletu) letadla	310
224	Cesta letadlem s mezipřistáními	311
225	Cesta letadlem a autem	313
226	Použití letadla a trajektu.....	313
227	Odlet letadla ze zahraničí	314
228	Použití letadla v zahraničí	316
229	Snížení tuzemského stravného při zahraniční pracovní cestě	317
230	Strava all inclusive.....	318
231	Zahraníční stravné a odpočet stravy	318
232	Zahraníční stravné a jeho snížení	319
233	Snížení základní sazby zahraničního stravného.....	321
234	Nižší snížení zahraničního stravného	321
235	Snížení zahraničního i tuzemského stravného	322
236	Snížení zahraničního stravného za stravu poskytnutou v tuzemsku.....	322
237	Strava poskytnutá v tuzemsku i v zahraničí v jednom dni.....	323
238	Postupné snižování zahraničního stravného	324
239	Vypořádání zahraničního stravného – volba měny.....	324
240	Zaokrouhlování zahraničního stravného.....	326
241	Cizinec, místo výkonu práce v České republice, pracovní cesta do České republiky.....	326
242	Cizinec, místo výkonu práce v České republice, pracovní cesta do zahraničí	328
243	Cizinec, místo výkonu práce v České republice, pracovní cesta letadlem do zahraničí.....	329
244	Cizinec, místo výkonu práce v zahraničí.....	330
245	Výše kapesného	333
246	Způsob přidávání vyššího kapesného	333
247	Kapesné stanovené pevnou částkou.....	334
248	Kapesné při krátké době v zahraničí.....	334
249	Kapesné při bezplatném poskytnutí jídla	335
250	Kapesné v případě, že zahraniční stravné není při více bezplatných jídlech poskytnuto	336
251	Kapesné za část zahraniční pracovní cesty a pro každého zaměstnance jinak.....	336
252	Kapesné při neposkytnutí zálohy	337
253	Měna zálohy	341
254	Kurz pro poskytnutí zálohy	342
255	Vyplňování tiskopisu cestovní příkaz zaměstnancem	346
256	Vyúčtování cestovních náhrad jednou za měsíc	346

257	Přeplatek jako záloha na další cestu	350
258	Záloha na cestovní náhrady na celý měsíc	351
259	Směna jedné měny za jinou.....	351
260	Dvě směny zálohy v zahraničí.....	351
261	Zpětná směna	352
262	Doplnění zálohy.....	352
263	Dvě zálohy před pracovní cestou	353
264	Poskytnutí zálohy po odjezdu zaměstnance do zahraničí	353
265	Směna zálohy v České republice.....	353
266	Záloha a směna jiné měny v zahraničí	354
267	Kurzy při záloze v české měně	354
268	Cesta bez zálohy a kurz směny v zahraničí.....	355
269	Dva zaměstnanci na společné pracovní cestě.....	355
270	Kurz nedoložené směny	356
271	Kurz při dvou cestách v kalendářním dni	356
272	Exotická měna.....	356
273	Postup přepočtu při směně zálohy.....	357
274	Jedna záloha na dvě zahraniční pracovní cesty.....	358
275	Přepočet cizí měny pro zjištění výše přeplatku a jeho vrácení.....	360
276	Kurz z dokladu o platbě v jiné měně.....	361
277	Použití kurzů po lhůtě pro vyúčtování.....	361
278	Kurzy pro cestovní náhrady a jiné výdaje	362
279	Použití firemní platební karty před pracovní cestou.....	365
280	Kurz při platbě firemní platební kartou	366
281	Vyúčtování při použití firemní platební karty	367
282	Kurz při použití soukromé platební karty	367
283	Výpis z účtu soukromé platební karty	367
284	Platba soukromou platební kartou před pracovní cestou.....	368
285	Zaplacení akce prostřednictvím internetového bankovníctví.....	369
286	Doplatek při neposkytnutí zálohy.....	373
287	Přepočty měn.....	374
288	Vypořádání zahraničního stravného v Kč.....	375
289	Volba měny pro vypořádání zahraničního stravného	376
290	Měna, ve které se vrací přeplatek.....	377
291	Zaokrouhlování podle programu	378
292	Zaokrouhlení přeplatku ze zahraniční pracovní cesty	378
293	Vrácení vyšší částky, než je přeplatek	379
294	Hromadné vyúčtování cestovních náhrad	379

295	Kdy se účtuje o cestovních náhradách	383
296	Výběr cizí měny zaměstnancem z účtu zaměstnavatele	387
297	Záloha v cizí měně bez valutové pokladny	387
298	Zahraniční cesta bez valutové pokladny	387
299	Vrácení zálohy	388
300	Účtování o doplatku při poskytnutí zálohy v Kč	388
301	Účtování o doplatku při neposkytnutí zálohy	389
302	Doplatek ze zahraniční pracovní cesty	390
303	Doplatek při denním a pevném kurzu	394
304	Vrácení přeplatku v různých měnách	398
305	Opakované pracovní cesty	406
306	Paušalizace jízdních výdajů MHD	406
307	Paušalizace jízdních výdajů soukromým vozidlem	407
308	Paušalizace náhrad u cest podle § 152 písm. c) zákoníku práce	408
309	Paušál jako součást mzdy	409
310	Minimalizace cestovních náhrad	410
311	Cestovní zpráva	411
312	Zřeknutí se stravného	411
313	Vyúčtování elektronicky	412
314	Neuskutečněná cesta	413
315	Odmítnutí pracovní cesty	414
316	Cesta na pracovnělékařskou prohlídku	415
317	Cesta za účelem testu na covid-19	416
318	Snížení administrativy	416
319	Kdo provádí likvidaci cestovních náhrad	417
320	Zrušení mincí 0,01 a 0,02 EUR na Slovensku	417
321	Daň silniční za soukromé vozidlo	418

Úvodní slovo autora

V této publikaci uvádím svůj komentář k poskytování náhrad, které je **zaměstnavatel** podle zákoníku práce a dalších obecně platných předpisů **povinen zaměstnanci** při pracovních a podobných cestách **poskytnout** a které mu **poskytovat může**.

Komentář je uveden **ve věcném členění** (nikoliv po paragrafech) od vymezení osob, kterým a kdy cestovní náhrady přísluší, příp. jimž je lze poskytnout, až po zaúčtování příslušných účetních případů včetně daňového řešení. Účelem publikace je zejména vysvětlit čtenáři, jaké zákonné nároky mají zaměstnanci při vyslání na tuzemské a zahraniční pracovní cesty, objasnit základní postupy při zjišťování a výpočtu jejich správné výše podle části sedmé zákoníku práce, při jejich vyúčtování a vypořádání se zaměstnancem a připomenout nejdůležitější daňové a jiné souvislosti. Uvedeny jsou i odkazy na příslušné judikáty a výtahy z nich a také souhrn v praxi, podle mých zkušeností, nejčastěji se vyskytujících chyb při poskytování cestovních náhrad.

V publikaci uvádím řešení příslušné problematiky podle platných právních předpisů a doporučuji, jak postupovat v případech, kdy tyto předpisy řešení příslušného zvláštního nebo složitějšího případu neuvádějí nebo jsou v praxi na jejich řešení různé názory, a to včetně odůvodnění navrhovaného postupu. Žádný komentář, tj. ani komentář uvedený v této publikaci, není právním výkladem zákona. Ten může učinit pouze soud. Proto je i tato publikace pouze pomůckou a vysvětlením postupů, které je nutné, příp. vhodné dodržet v jednotlivých etapách činností souvisejících s poskytováním cestovních náhrad. Je pouze na zaměstnavateli, jak bude postupovat a jak svůj postup při případné kontrole obhájí.

Do publikace je zařazena řada příkladů a odpovědí na dotazy, které dostávám od posluchačů na přednáškách i prostřednictvím webových stránek *www.kajajan.cz*. Vzhledem k rozmanitosti lidské činnosti, vzniku různých situací, k nimž může dojít, a k omezení rozsahu publikace v ní však nemůže být úplně vše, co praxe přináší. Komentář i řešení příkladů jsou zpracovány podle právního stavu k 1. 1. 2023. Protože v době redakční uzávěrky nemohly být známy skutečné kurzy jednotlivých měn v roce 2023, jsou kurzy použité v příkladech pouze ilustrativní. Veškeré názvy subjektů a osob i jejich adresy jsou smyšleny, jejich případná podobnost se skutečnými je proto zcela náhodná.

To, že se v tomto vydání publikace nenachází některé postupy, případy a příklady uvedené v předchozím vydání, neznamená, že byly nesprávné. Pouze tím byl zmenšen rozsah publikace a pro další období tak uvolněn prostor pro řešení jiných případů. Bude-li mít čtenář připomínky k textu nebo příkladům či jiné pochybnosti týkající se problematiky popsané v publikaci, může mě kontaktovat na adrese uvedené na mých webových stránkách.

Prosinec 2022

Ing. Karel Janoušek

1.2 Základní pojmy

V této kapitole jsou uvedeny základní pojmy související s pracovními cestami a cestovními náhradami vyskytující se v publikaci. Jejich správné pochopení a použití je při poskytování cestovních náhrad velmi důležité.

Bezplatně poskytnuté jídlo – jídlo charakteru snídaně, oběda nebo večeře, které je zaměstnanci poskytnuto bez jeho finančního příspěvku kýmkoliv během pracovní cesty. Jde zejména o případy, kdy uvedené jídlo je kalkulovanou součástí poskytované služby (např. jako součást ceny ubytování, školení, konference). Bezplatně poskytnutým jídlem není poskytnutí stravy v rámci závodního stravování, menu stravenky, peněžitého příspěvku na stravování, stravy za sníženou úhradu apod.

Cestovní náhrady – náhrady výdajů, které zaměstnanci vznikly při pracovní cestě a dalších cestách uvedených v § 152 zákoníku práce a které je zaměstnavatel zaměstnanci povinen poskytnout. Druhy cestovních náhrad jsou uvedeny v § 156 a § 166 zákoníku práce.

Diety (per diems) – cestovní náhrady (! neplést se stravným) poskytované zahraničním expertům při jejich cestách do České republiky (a obdobně našim expertům při jejich cestách do zahraničí zahraniční firmou) obsahující v jedné částce, jejíž výše je stanovena předpisem Evropské unie, náhradu jízdních výdajů po České republice, náhradu výdajů za ubytování, náhradu nutných vedlejších výdajů a stravné. Diety se tedy neposkytují zaměstnancům.

Doba trvání pracovní cesty – doba od začátku do konce pracovní cesty.

Doba výkonu práce – doba, po kterou zaměstnanec vykonává práci, jejíž druh má sjednán v pracovní smlouvě, příp. činnost, která se podle zákoníku práce za výkon práce považuje.

Kapesné – náhrada zvýšených soukromých výdajů, kterou zaměstnavatel může zaměstnanci poskytnout při zahraniční pracovní cestě.

Konec pracovní cesty – okamžik příchodu zaměstnance do zaměstnavatelem předem určeného místa ukončení pracovní cesty.

Místo nástupu na pracovní cestu – konkrétní místo určené zaměstnavatelem zaměstnanci nejpozději před nástupem na pracovní cestu. Při jeho stanovení je zaměstnavatel prakticky vázán pouze povinností přihlížet k oprávněným zájmům zaměstnance.

Místo pravidelného pracoviště – viz Pravidelné pracoviště.

instituce apod., **zahraniční expert**, poskytuje mu cestovní náhrady příslušný organizátor, a to na základě sjednaného pracovněprávního vztahu nebo smluvního vztahu. **Není-li se zahraničním expertem sjednán žádný pracovněprávní ani smluvní vztah**, postupuje se podle pravidel stanovených pro tyto případy příslušným fondem a předpisy Evropské unie. V takovém případě pak zahraničnímu expertovi přísluší při cestě do České republiky **náhrada jízdních výdajů** do České republiky a zpět v prokázané výši a diety. **Diety** (per diems) **obsahují v jedné částce stravné, náhradu výdajů za ubytování a náhradu jízdních výdajů** po České republice. Sazba diet na kalendářní den je stanovena pro příslušný stát předpisem Evropské unie (http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/per_diems/index_en.htm). Zaměstnavatel svému zaměstnanci diety nikdy poskytnout nemůže.

Příklad 4 Akademický pracovník jiné vysoké školy

Je možné akademickému pracovníkovi vysoké školy proplácet cestovní náhrady při cestách k výuce na jinou vysokou školu nebo jeho účasti ve vědecké radě jiné vysoké školy, když v tu dobu vlastně „pracuje“ pro jinou organizaci?

➔ Řešení

Při přednášce, výuce, účasti v komisi apod. na jiné vysoké škole, která není zaměstnavatelem akademického pracovníka, nejde z hlediska jeho zaměstnavatele o pracovní cestu zaměstnance. Proto mu také jeho zaměstnavatel nemůže cestovní náhrady související s takovou cestou poskytnout.

Postup by měl být takový, že zaměstnavatel poskytne akademickému pracovníkovi na příslušný den pracovní volno bez náhrady mzdy z důvodu důležité osobní překážky v práci nebo dovolenou. Vysoká škola, kde mimo svůj pracovní poměr vyučuje, s ním sjedná např. dohodu o provedení práce nebo dohodu o pracovní činnosti (příp. jinou smlouvu), ve které sjedná odměnu za práci a příp. také poskytování cestovních náhrad, jež mu pak také poskytne.

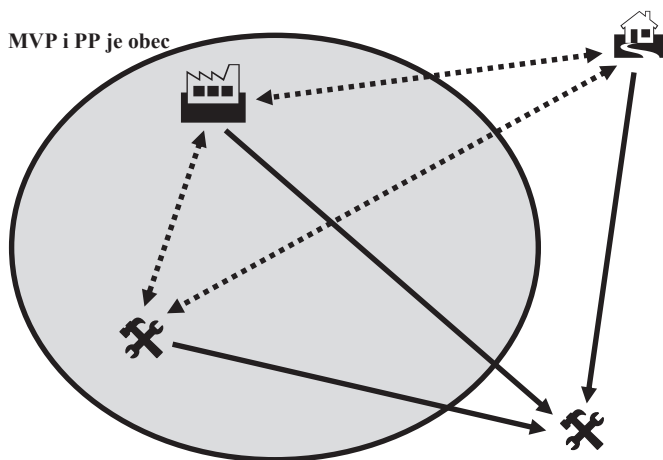
Pouze ve zcela zvláštních případech by mohlo jít při přednášce, výuce apod. prováděné akademickým pracovníkem jedné vysoké školy (zaměstnavatel akademického pracovníka) na jiné vysoké škole o zvláštní zájem vysoké školy, v níž je zaměstnán. Pak by šlo o běžnou pracovní cestu nařízenou zaměstnavatelem a mzdu (plat) i cestovní náhrady by mu poskytoval tento zaměstnavatel.

Příklad 16**Místem výkonu práce je obec,
pravidelné pracoviště není sjednáno**

Zaměstnanec má v pracovní smlouvě jako místo výkonu práce sjednanu obec, pravidelné pracoviště nemá v pracovní smlouvě sjednáno. Přísluší mu cestovní náhrady při cestách do této obce a po obci?

➔ Řešení

Jestliže má zaměstnanec v pracovní smlouvě jako místo výkonu práce sjednanu obec a pravidelné pracoviště sjednáno nemá, je podle § 34a zákoníku práce pravidelným pracovištěm sjednané místo výkonu práce, tj. tato obec. V takovém případě přísluší zaměstnanci cestovní náhrady v zásadě pouze při cestách za účelem výkonu práce mimo tuto obec. Při cestě do této obce a po ní mu cestovní náhrady přísluší pouze v případě, že jde o cestu podle § 156 písm. c) (viz kapitola 4.2).

Příklad 17**Místo výkonu práce a pravidelné pracoviště v bydlíšti**

Je možno s řidičem nebo se stavebním dělníkem sjednat místo výkonu práce a pravidelné pracoviště v jeho bydlíšti?

➔ Řešení

Přestože zákoník práce nestanoví přímo žádné omezení pro sjednávání místa výkonu práce a pravidelného pracoviště, je nutno při sjednávání

➔ Řešení

Cestovní náhrady, tedy i stravné, přísluší zaměstnanci za celou dobu trvání pracovní cesty, která začíná okamžikem nástupu na pracovní cestu v místě určeném zaměstnavatelem a končí příchodem do místa, které zaměstnavatel určil jako místo ukončení pracovní cesty.

Místo nástupu a místo ukončení pracovní cesty musí zaměstnavatel určit zcela konkrétně, protože v případě, kdy má zaměstnanec např. v Pardubicích pravidelné pracoviště i bydliště a jako dopravní prostředek má použít např. vlak, pak určí-li zaměstnavatel jako místo nástupu na pracovní cestu „Pardubice“, není vlastně zřejmé, kde (a tedy i kdy) pracovní cesta zaměstnance začíná, zda na pravidelném pracovišti, v bydlišti zaměstnance anebo v jiném místě v Pardubicích. Proto je nezbytné, aby místo nástupu i místo ukončení pracovní cesty bylo vždy stanoveno zcela konkrétně.

Pokud zaměstnavatel určí místo nástupu na pracovní cestu nekonkrétně, např. Pardubice, a není tedy jednoznačně zřejmé, kde v Pardubicích má pracovní cesta začít, je na zaměstnanci, aby si konkrétní místo nástupu na pracovní cestu v Pardubicích určil sám a uvedl ho pak ve vyúčtování cestovních náhrad se skutečným časem odchodu. Zaměstnavatel pak volbu zaměstnance musí strpět. Obdobně tomu je v případě místa ukončení pracovní cesty.

Příklad 71 Neurčené místo nástupu na pracovní cestu

Zaměstnanec, který bydlí v Havířově, má pravidelné pracoviště v Ostravě. Byl vyslán na pracovní cestu do Prahy s tím, že jako dopravní prostředek má použít vlak. Zaměstnanec použil vlak, který vyjíždí z Havířova a do Prahy jede přes Ostravu. Zakoupil jízdenku Havířov-Praha a po pracovní cestě ji přiložil k vyúčtování cestovních náhrad. Zaměstnavatel odmítl proplatit zaměstnanci částku uvedenou na jízdence s odůvodněním, že cesta z Havířova do Ostravy nebyla součástí pracovní cesty a že jízdenka Ostrava-Praha je levnější. Je postup zaměstnavatele správný?

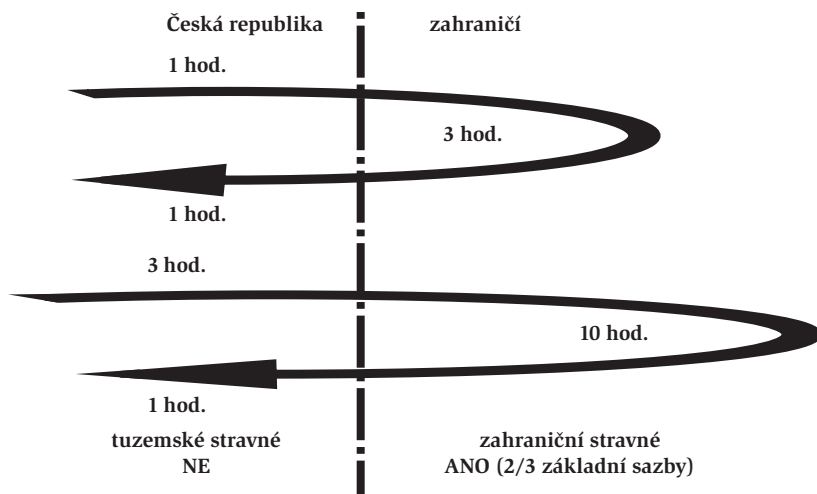
➔ Řešení

V uvedeném případě lze konstatovat, že postup zaměstnavatele není správný. Rozhodující je, které místo bylo určeno před pracovní cestou jako místo nástupu na pracovní cestu, protože již od odchodu z tohoto místa zaměstnanci přísluší cestovní náhrady, tj. náhrada jízdních výdajů i stravné. Pokud zaměstnavatel místo nástupu na pracovní cestu neurčil, zvolil si ho zaměstnanec sám a zaměstnavatel to musí strpět.

Za tento den tak zaměstnanci zahraniční stravné nepřísluší. Tuzemské stravné mu přísluší za druhou pracovní cestu, a to za dobu 4 hod. 20 min. v tuzemsku + 44 min. v zahraničí, tj. celkem za 5 hod. 4 min. Za první pracovní cestu mu tuzemské stravné nepřísluší, protože doba strávená v tuzemsku (2 hod. 30 min.) s dobou strávenou v zahraničí (44 min.) nedosahuje 5 hodin celkem.

Příklad 212 Dvě zahraniční pracovní cesty, jedna delší

Zaměstnanec uskutečnil dvě zahraniční pracovní cesty v jednom dni. Při první byl v tuzemsku celkem 2 hodiny a v zahraničí 3 hodiny, při druhé v tuzemsku celkem 4 hodiny a v zahraničí 10 hodin. Jaké stravné a zahraniční stravné mu za tento den přísluší?

➔ Řešení

V tomto případě u **první ani u druhé zahraniční pracovní cesty** nevzniklo zaměstnanci za její tuzemskou část právo na tuzemské stravné. Doba tuzemských částí různých pracovních cest se nesčítá.

Podle ustanovení § 170 odst. 4 zákoníku práce se zahraniční stravné stanoví za celkovou dobu strávenou v zahraničí, a zahraniční stravné se tak za 13 hodin strávených v zahraničí stanoví ve výši 2/3 základní sazby platné pro stát, v němž byl zaměstnanec tento den nejdéle.

MĚSÍČNÍK
MZDOVÁ ÚČETNÍ

EDICE
DANĚ

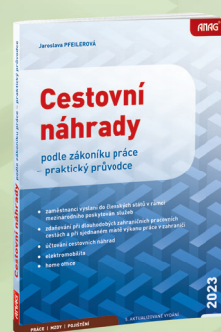
MĚSÍČNÍK
ÚČETNÍ A DANĚ

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

DVOUMĚSÍČNÍK
PRAKTICKÁ PERSONALISTIKA

EDICE
PRÁCE | MZDY | POJIŠTĚNÍ

